

MAK 2007-2013 perioodi 2. telje toetuste saajate majanduslik jätkusuutlikkus 2009. a. andmetel.

Töö teostaja: Agrinet OÜ

Tellijaja: Põllumajandusuuringute Keskus

Põllumajandustootja jätkusuutlikkuse hindamise aluseks on antud analüüsis võetud jätkusuutlikku arengut tagav brutolisandväärtus¹ (BLV) tase aasta tööjõuühiku² (ATÜ) kohta. Jätkusuutlikku arengut tagava BLV arvestamisel on eeldatud, et põllumajandusettevõtte BLV peab katma konkurentsivõimelise palgataseme töötajatele (k.a omaniku ja tema pereliikmete tasustamata tööjõule) ja 5% ettevõtte põhivarade keskmisest väärtusest, mis on vajalik normaalseks taastootmiseks. Palgataseme baasiks on võetud töötleva tööstuse keskmine kogu tööjõukulu³ töötaja kohta aastas. MAK 2007 – 2013 2. telje meetmetest toetust taotlenud tootjate keskmiste põhivarade väärtuste arvestamisel on kasutatud FADNi andmeid. Seega sõltub jätkusuutlikuks arenguks vajalik BLV ATÜ kohta ettevõtete põhivarade suurusest ning seetõttu on meetmete lõikes erinev. Bruto- ja netolisandväärtuse muutust aastate ja meetmete lõikes on ära toodud Lisades 16 ja 17

Põllumajandustootjate jätkusuutlikkust on hinnatud järgmiste MAK 2007 – 2013 2. telje meetmete lõikes:

- Meede 2.1: ebasoodsamate piirkondade toetust taotlenud tootjad (edaspidi **ESA tootjad**);
- Meede 2.2: Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antavat toetust taotlenud tootjad (edaspidi **Natura põld tootjad**);
- Meede 2.3.1: keskkonnasõbraliku majandamise toetust ning keskkonnasõbraliku tootmise toetust taotlenud tootjad (edaspidi **KSM tootjad**);
- Meede 2.3.2: mahepõllumajandusliku tootmise toetust taotlenud tootjad majandusliku suurusega üle 2 ESU (edaspidi **Mahetootjad**);
- Meede 2.3.2: ohustatud tõugu looma pidamise toetust taotlenud tootjad (edaspidi **OTL tootjad**);
- Meede 2.3.5: poollooduslike koosluste hooldamise toetust taotlenud tootjad (edaspidi **PLK tootjad**);
- Meede 2.7: Natura 2000 alal asuva erametsamaa kohta antavat toetust taotlenud tootjad (edaspidi **Natura mets tootjad**);
- 2. telje toetusi mittetaotlenud tootjad (edaspidi **Tavatootjad**).

Tabelis 1 on välja toodud jätkusuutlikku arengut tagav BLV ATÜ kohta 2007., 2008. ja 2009. aastal 2. telje meetmete lõikes.

¹ Brutolisandväärtuse (BLV) arvutamiseks lisatakse kogutoodangu väärtusele toetuste (v.a investeeringutoetused) ja ettevõtlusega seotud maksude bilanss ning lahutatakse eri- ja üldkulud.

² Aasta tööjõuühik (ATÜ) on ühe töötaja täistööaeg, mis võrdub arvestuslikult 2 200 töötunniga aastas.

³ Statistikaameti andmetel oli 2007. aastal töötlevas tööstuses kogu tööjõukulu (koos sotsiaal- ja ravikindlustusmaksuga) ning töötuskindlustusmaksuga) töötaja kohta aastas oli 10 980 €, 2009. aastal 12 395 € ning 2009. aastal 11 805€.

Tabel 1. Jätksuutlikku arengut tagav BLV ATÜ kohta meetmete lõikes (PMK 2010)

	2007	2008	2009
ESA	10 857	12 314	12 337
Natura põld	11 179	12 748	12 613
KSM	11 260	12 665	12 577
Mahetootmine	10 380	11 613	11 043
OTL	10 724	12 102	12 328
PLK	10 780	12 570	12 091
Natura mets	10 390	12 043	11 881
Tavatootjad	10 748	11 977	12 288

Jätksuutlikkuse hindamiseks võrreldi iga ettevõtte tegelikku BLV taset ATÜ kohta arvestusliku jätkusuutlikkuse tasemega. Jätksuutlikku arengut tagava BLV ATÜ hindamiskriteeriumid olid järgmised:

- kui BLV tööjõu aastaihiku kohta üle 80% jätkusuutlikkuse tasemest, siis on põllumajandusettevõtte jätkusuutlik;
- kui BLV jääb alla 80% jätkusuutlikkuse tasemest, siis antud ettevõtte BLV tootmise tase ATÜ kohta ei taga jätkusuutlikku arengut.

Tabelis 2 on välja toodud jätkusuutlike tootjate osakaal tootjate koguarvust vastavas grupis.

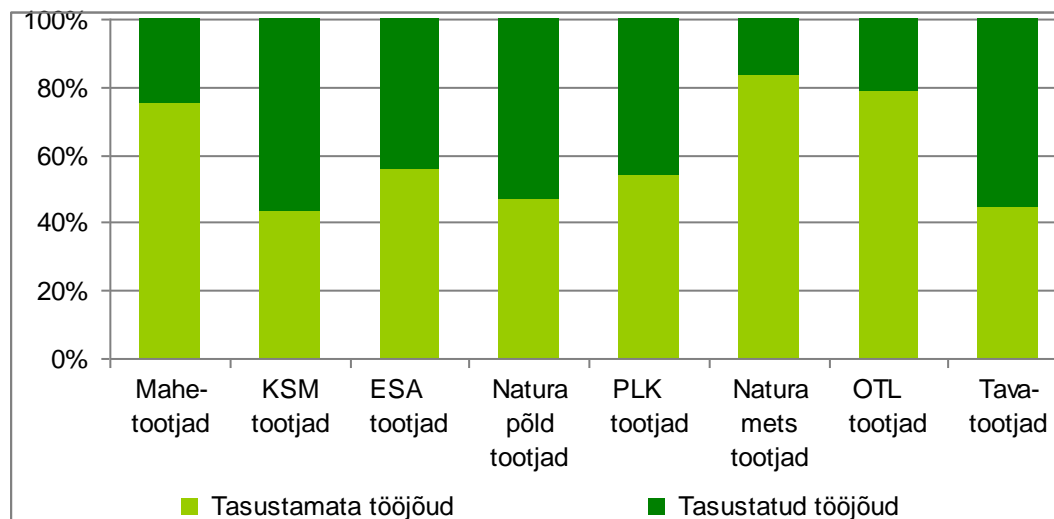
Tabel 2. Jätksuutlike tootjate osakaal tootjate koguarvust 2. telje meetmete lõikes

	2007	2008	2009
ESA	41%	38%	33%
Natura põld	39%	47%	42%
KSM	45%	35%	29%
Mahetootmine	35%	33%	29%
OTL	33%	40%	33%
PLK	51%	58%	49%
Natura mets	52%	51%	43%
Tavatootjad	32%	24%	27%

Jätksuutlike tootjate osakaalu hindamisel on eeldatud, et põllumajandusettevõtte BLV peab katma konkurentsivõimelise palgataseme kõikidele töötajatele (k.a omanikule endale ja tema pereliikmetele), siis tavaliselt omanik iseendale ega teistele pereliikmetele ametlikult palka ei maksa. Näiteks 2009. aastal moodustas mahetootjatel 75% kogu tööjõukulust tasustamata tööjõud (joonis 1). KSM ja tavatootjatel moodustas omanike tasustamata tööjõukulu vastavalt 43% ja 45% kogu tööjõukulust.

Need ettevõtted, kelle BLV tootmise tase ATÜ kohta ei taga jätkusuutlikku arengut, võivad olla ka jätkusuutlikud sel juhul kui nad ei maksa endale ega teiste pereliikmetele töötasu ning kasutavad teisi allikaid oma põllumajandusliku tegevuse finantseerimiseks.

Joonis 1. Tööjõu kasutuse struktuur 2. telje toetuste saajate hulgas, 2009 (PMK 2010)